

Barátság IRODAI extrákkal

Csak a kollégánk értheti meg igazán, milyen irreálisak a főnök elvárásai, vagy mekkora időpocsékolás némelyik maratoni meeting. Munkahelyi barátságaink legalább annyira motiválhatnak a munkában, mint például a fizetésemelés. De létezik-e valódi barátság az irodában, és milyen bukta-tói vannak?

szerző: **Deme Zsófia**

Egy évig szinte biztosan nem váltana, akinek legalább egy barátja van a munkahelyén, míg a magányosabb irodai farkasoknak csak a harmada kötődik ennyire – derült ki nemrég egy amerikai kutatásból. Meglepő? Aligha. Egy hű szövetséges valódi menedéket, motivációt és örömforrást jelenthet a stresszes munkakörnyezetben. Arról nem beszélve, hogy a közösséghez tartozás élménye alapvető igény – a 21. század emberének ezt általában a munkahely adja meg. Munkát a barátsággal keverni olykor mégis kockázatos vállalkozás – ezt azóta tudjuk, amióta fő bizalmasa és egyben kolléganője hathatós közben-

járásával derült fény Monica Lewinsky afférjára az amerikai elnökkel. Bár az óceánnak ezen a felén is érdemes megválogatni, kivel osztjuk meg a titkainkat, egy biztos: az informális kapcsolatépítés az irodai élet sava-borsa. Ez akkor is igaz, ha életre szóló kapcsolat születik az ismeretségből, és akkor is, amikor csak az egy helyen eltöltött időre korlátozódik két munkatárs baráti viszonya.

Határozott idejű barátság

Egy munkahelyre kalibrált szövetség lett Eszteréké is – amelyet végül egy leépítés szakított szét egyik napról a másikra. A gazdasági válság utolérte

a reklámügynökséget, ahol dolgoztak, és a két barátnő közül csak Eszter maradhatott a cégnél. „Már ez a változás is éppen elég terhet tett a kapcsolatunkra, ráadásul kiderült, pont a barátnőm pozícióját, ügyfeleit öröklöm meg – mesél Eszter a konfliktusuk előzményeiről. – Választás elé állított: ha igaz barátja vagyok, nem írom alá az új szerződésemet. Álmatlan éjszakák, őrlődő nappalok következtek. Nem akarok álszent lenni, elárulom, a munkaköre is vonzó volt. Úgy döntöttem, maradok. Közben pedig reméltem, hogy idővel a barátnőm megbékél. Sajnos nem így történt, egyik napról a másikra megszakította velem a kapcsolatot. Ennek már két éve, de még most is eltűnődöm, vajon tényleg barátság volt-e köztünk, vagy csak ugyanabba az irodába fújt minket a szél egy időre. Mindketten szinglik voltunk hasonló érdeklődéssel, nem csoda, hogy minden időnket együtt töltöttük.”

Legyen bármilyen prózai, az iroda falain belül sem mások a vonzás törvényei, mint bárhol máshol, így leggyakrabban az azonos élethelyzet hoz össze két embert. A kérdés csak az, hogy idővel mennyire mélyül el egy ilyen ismeretség. Vajon hol végződik az aktuális munkahelyhez kötődő, pusztán sors társi kapcsolat, és honnantól kezdődik a barátság, amely átvészelt akár egy nagyobb változást is? Meskó Norbert evolúciós pszichológus szerint a válasz a kölcsönösség szerepében rejlik. Fontosabb-e a barátság megtartása, mint hogy bevasaljuk a másiktól remélt, vélt vagy valós érzelmi és egyéb kintlévőségeinket? „A szoros barátságok nagyon hasonlóak a rokon kapcsolatokhoz a másikkal nyújtott támogatás kölcsönössége szempontjából: nincs szigorú elszámolás, mert maga a kapcsolat fenn tartása a lényeg. Egy felszínesebb munkahelyi barátságnál azonban egymás támogatása többnyire kölcsönösségi alapon működik” – világít rá a szakember.

Egy vizsgálat szerint az ilyen kapcsolatokban attól függően segítünk a másikon, hogy mekkora esélyt látunk

a támogatására fordított helyzetben. A munkahelyi barátságok többsége valószínűleg ebbe a kategóriába tartozik, hiszen lélektanilag érdekvezérelt kapcsolatok. „Míg ezek a »barátságok« gyakran megszűnnek, ha a segítség visszonzás nélkül marad, addig a közösségi, családi kapcsolatra emlékeztető kapcsolatok akkor is fennmaradnak, ha nem kiegyensúlyozott az adok-kapok viszony, vagy megszűnik a napi találkozás például munkahelyváltás miatt. Ilyenkor a támogatott fél nem érzi kényszerűnek, hogy mindenképpen viszonzza a támogatást, mert a kapcsolat elbírja az efféle aszimmetriát” – mondja a pszichológus.

Minőségi keveredés

Vera és a barátnője már öt éve egy cégnél dolgoznak, a barátságukat nemcsak egy előléptetés, hanem a felettesük is nehezített pályára állította. „A főnökünk úgy hangolt minket egymás ellen, akár egy profi bábmester. Például a teljesítményem értékelésekor beleszötte a párbe-

A munkahely nem egy baráti összejövétel, ahol a fő cél, hogy jól érezzük magunkat, sokkal inkább szól arról, hogy közösen elérjük a munkáltató által rögzített célokat. Miközben persze jól is érezzük magunkat

szédbe, hogy a barátnőm mennyivel jobban végzi a dolgát. Persze rosszul esett, hogy máshoz hasonlítgat, pláne, hogy ez a személy történetesen közel állt hozzám. Ugyanezt a játszámát űzte vele is. Aztán fél éve beütött a krach: engem előléptettek, fizetésemelést kaptam, a barátnőmet pedig ugyanabban a hónapban

visszafokozták a cég nehéz helyzetére hivatkozva. Azóta állandó büntudatom van, pedig semmit nem követtem el a barátnőm ellen. Bár néha még beszélgettünk, fényévekre kerültünk egymástól az előléptetés óta, ez a feszültség pedig a munkánkra is rányomja a bélyegét.”

Meskó Norbert szerint az alapvető konfliktusforrás ezekben a helyzetekben az, hogy két különböző minőségű kapcsolat keveredik össze bennünk, ha a munkahelyi kapcsolatokat és a barátságokat egymás mellé tesszük. „A barátság általában önkéntes választáson alapul, mellérendelődő viszonyokat feltételez. A munkahelyi kapcsolatok ezzel ellentétben gyakran véletlenszerűen egymás mellé kerültek emberek között alakulnak ki, ahol elvárás lehet a munkahelyi szolidaritás, bajtársiasság, kölcsönösség – magyarázza a pszichológus. – Érdemes tudatosítani, hogy mindez nem szükségszerűen a személynek szól, hanem a pozíciónak. Persze jobb úgy együtt dolgozni, hogy szimpatikus a másik, de nem biztos, hogy össze kell keverni a két minőséget. Míg egy barát személyes dolgokat is tud rólam, egy kolléga nem feltétlenül.” Idővel általában letisztulnak a szerepek a fejünkben, ám amikor valakit előléptetnek, annak sokszor teljesen újra kell rajzolnia a kapcsolati térképét.

Magány felsőbb szinteken

Amikor Írországbán élő barátnőmet ki neveztek egy üzlet vezetőjének, küldtem neki egy mini Buddha-szobrot, hogy kiönthesse neki a szívét, ha már főnökként másnak nem teheti meg. Persze viccnek szántam, de tényleg szükség lett az ajándékra. „Eleinte sokszor csönd támadt, amikor beléptem a konyhába az éppen ott beszélgető kollégákhoz – mesél a ki nevezése utáni első időkről. – Szerettem volna, hogy ugyanúgy kedveljenek, mint korábban, miközben hallgatnak is rám, de egyszerűen nem találtam meg az ide passzoló hangnemet. Megijedtem, hogy kikerülök a főnököt kibeszélő körökből, és magam válok majd célponntá. Aztán ▶▶

elengedtem a vágyat, hogy úgy szeresse- nek, mint régen. Nap mint nap hoztam egy döntést: az az elsődleges cél, hogy jól végezzem a munkámat. Cserébe ki- maradtam programokból, vagy ha még- sem, már nem ugyanolyanok voltak a kö- zös iszogatások, mozizások. Régebben a legbensőbb magánügyeinket is meg- osztottuk néhányan, a kinevezésem óta már velük is kizárólag csak munkáról beszélünk.”

Ma már úgy gondolja, hogy egy fő-nök esetében kimondottan hasznos a munka és a „civil” élet kettéválasztása. „Egy vezetőnek nem kell barátnak, ha- vernak lennie, miközben persze lehet barátságos – véli Meskó Norbert is. – Tartsuk szem előtt, hogy a munkahely nem egy baráti összejövetel, ahol a fő cél, hogy jól érezzük magunkat, sokkal inkább szól arról, hogy közösen elérjük a munkáltató által rögzített célokat. Mi- közben persze jól is érezhetjük magun- kat.” A barátnőm azóta szerencsére már nem csak a Buddha-szoborhoz beszél az irodájában. „A saját főnökömmel pár hónapja bensőséges lett a viszonyunk, beavatjuk egymást a privát ügyeinkbe is. Szerintem nagyon egyszerű a kép- let: olyasvalakivel könnyű barátságot kialakítani, akivel egy cipőben járunk. Nagy tévedés lenne azt gondolni, hogy a főnökök sznobságból vagy pusztán karriercélok miatt haverkodnak a töb- bi vezetővel.” A pszichológus szerint is számtalan kérdést és belső konfliktust hozhat, ha a felettes éppen egy beosz- tottal alakít ki közelebbi kapcsolatot.

Főlérendeltségből egyenrangúság

„Ha a főnököm a barátom, akkor ez azért is nehéz helyzet, mert ő könnyen loja- litáskonfliktusba kerülhet – magyaráz- za Meskó Norbert. – Ha például vétek a szabályok ellen, akkor elnézőn kell velem bánnia, mint egy barátal, vagy inkább számonkérőn, mint egy beosz- tottal? A többiek milyen szemmel néz- nek rá emiatt? Nem szerencsés az ilyen kapcsolat, több negatív velejárója van,

mint pozitív.” A munkahelyi hierarchia nyomása alól kikerülve viszont egyen- rangú felek barátsága jöhet létre, amikor a főnök-beosztotti viszony megszűnik. Ez történt Rékával is, aki másfél évig volt a barátnője szakmai vezetője egy multinacionális vállalatnál, ám ebben a minőségükben nem alkottak idilli pá- rost – barátokként annál inkább.

„A két dudás, egy csárda tipikus esete volt a miénk” – emlékszik vissza Réka azokra az időkre, amikor állandó össze- tűzésbe keveredtek egy-egy munkahe- lyi témán. Általában mindkettőjüknek

Egyszer már csalódtam, így most több idő kell, hogy egy kollégában bízni tudjak. Túlságosan is szeretem ezt a munkát ahhoz, hogy kockáztassam egy hasonlóan szeren- csétlen affér miatt

határozott és ellentétes véleménye volt arról, hogyan faragjanak le az üzemel- tetési költségekből, vagy hogy hogyan tegyék hatékonyabbá a csapatuk mun- káját. „Most is ugyanannál a cégnél dolgozunk, de mindketten más pozíció- ban, és ami a lényeg: többem nem kell ér- tékelnem a munkáját, neki pedig nem kell riportolnia felém. Ezzel megszűnt a konfliktusok forrása, és létrejöhetett a barátság. Ez nem azt jelenti, hogy már nem beszélünk a munkahelyi témákról. Gyakran vitázunk, de tét nélkül teljesen más szint kapnak ezek a beszélgetések. Ismerjük egymás minden titkát, nyű- gét és baját, sőt szakmailag is tudjuk egymást segíteni” – mondja Réka, aki úgy érzi, hogy jobb vezetővé vált, hála egykori fő kritikusa, mostani legjobb barátnője éles meglátásainak.

Barátság túlórakkal

Zita nem a saját főnökével került baráti viszonyba, hanem egy másik részleg ve- zetőjével. A bizalmas kapcsolat akkor ért véget, amikor az „exbarátnő” ellene fordí- totta a fél irodát, köztük Vera főnökét is. „A barátnak hitt kollégánóm többünknek is mesélt egy kollégánkkal folytatott titkos románcáról, de a mai napig nem tudom, miért éppen engem vádolt meg azzal, hogy kitergettem az ügyet a munkatársaink előtt. Egy léleknek sem adtam tovább a sztorit, csakhogy ő nem hitt nekem. Felhasználva a kapcsolatait gyorsan elter- jesztette a hírt: nem lehet megbízni ben- nem. A hozzám közelebb állóknak nem kellett bizonygatnom az igazamat, mégis nyomasztó volt ezután abban a légkörben létezni. Felmondtam, de már hálás vagyok az intrikus kolleginának, mert a mostani állásom fejlődési lehetőségekben és anya- giakban is felülmúlja az előzőt. És hogy milyen a munkatársaimmal a viszony? Egyszer már csalódtam, így most több idő kell, hogy egy kollégában bízni tud- jak. Túlságosan is szeretem ezt a munkát ahhoz, hogy kockáztassam egy hason- lóan szerencsétlen affér miatt. Egyelőre nincsen közelebbi kapcsolatom senkivel az irodában, de inkább várok, ráérősen ismerkedem.”

Valószínűleg éppen ez a nyitott és tü- relmes hozzáállás a legjobb, amit alkalmazhatunk a munkahelyi kapcsolataink kialakításában, ha nem szeretnénk, hogy visszaéljenek a bizalmunkkal. Szakembe- rek szerint is érdemes adni legalább egy évet a kapcsolatnak, hogy kiderüljön, csak az irodaszer-rendelést érdemes-e megvi- tatni a szimpatikus kollégával, vagy akár a párkapcsolati válságunk intim részleteit is megoszthatjuk vele. A pszichológus szerint nem árt résen lenni, és figyelni a hétköznapi jeleket. „Például ha azt lát- juk, hogy a többi munkatárssal empatikus, segítőkész, becsületes és megbízható az il- lető, akkor valószínűleg értékes barát is egyben. A hasonló értékrend is olyan szil- lárd alap, amelyre bátran lehet építkezni. De mindezt időbe telik feltérképezni, amit nem kifizetődő megspórolni.” **mc**